

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 Febr. 1875, kl. 12 midd.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förändrad lydelse af 80 § Regeringsformen.

I hufvudsakligt ändamål att, derest en nödvändig omdaning af rikets försvarsväsende skulle påkalla indelningsverkets upphäfvande eller rubbning, bereda den i stället för indelningsverket inträdande organisationen af försvarsväsendet enahanda fasthet eller säkerhet, som Regeringsformens 80 § gifvit åt den närvarande, lät Kongl. Maj:t till 1874 års Riksdag aflåta nådig proposition om ett tillägg till berörde paragraf af följande lydelse: "Varder genom särskild lag, med indelningsverkets upphäfvande, annan grundlagd för ordnandet af krigsmakten till lands och sjös, då må ej ändring i sådan lag göras utan af Konungen och Riksdagen samfält."

I samma ändamål har nu Kongl. Maj:t, då Riksdagen ansett sig icke böra den sålunda föreslagna lydelsen af nämnda grundlagsbud bifalla, i nådig proposition den 16 nästlidne Januari (N:o 17), som af Riksdagens begge Kamrar blifvit till Konstitutions-Utskottet öfverlemnad, föreslagit Riksdagen att antaga följande tillägg till 80 § Regeringsformen:

»Finna Konungen och Riksdagen nödigt att, med ändring eller upphäfvande af indelningsverket, stadga nya grunder för krigsmaktens ordnande; då skola dessa grunder samt för deras tillämpning oundgängliga anslag fastställas genom lag, som ej må, utan genom Konungs och Riksdags sammanstämmande beslut, ändras eller upphäfras.»

Såsom lätteligen synes, förefinnes en väsentlig olikhet emellan ofvan nämnda, af Kongl. Maj:t framlagda förslag, af hvilka det ena, enligt sin ordalydelse, blott afsett den grund, som genom särskild lag kunde läggas för ordnandet af krigsmakten till lands och sjös, men det andra uttryckligen omnämner icke allenast de nya grunderne för krigsmaktens ordnande, utan jemväl de för deras tillämpning oundgängliga anslag.

Till följd af detta senare förslag har Utskottet ansett sig böra närmare utreda ifrågavarande grundlagsparagrafs uppkomst och den sannolika afsigten dermed.

Härvid visar sig, att det i paragrafen införda stadgande om indelningsverkets orubblighet och dess ställande under begge statsmakternes gemensamma skydd tillkommit på en tid, då, till följd af de olyckor enväldet haft med sig, en betydlig utvidgning af Riksdagens eller dåvarande Riksens Ständers rättigheter ansågs vara af behovet påkallad. Nämnda stadgande förekommer nemligen för första gången i Regeringsformen den 21 Februari 1719, hvars 20 § lyder sålunda:

“Hela Riksens krigsmakt till lands och sjös med dess högsta öfver- och underbefäl måste aflägga huld- och tro-hetsed Kongl. Maj:t, Riket och Ständerna efter det uppsatta formuläret. *Så blifver ock krigsmakten till häst och fot, så väl som båtsmanshållet, vid sin indelning och de med allmogen samt städerna upprättade kontrakter, hvilka noga böra efterlefvas och i akt tagas intilldess Kongl. Maj:t och Ständerna nödigt finna någon ändring derutinnan att göra, då all olikhet och oreda tillbörligen kommer att rättas.* Skulle någon dess egendom olagligen vara afhänd samt på officerarne och betjenterne indelt, så betages den ej att återvinna och igen bekomma densamma; dock att ingalunda under påstående kriget roteringen och rusthållen måtte rubbas och ändras.“

25 § i Regeringsformen den 2 Maj 1720 erhöll sedermera en med ofvanstående 20 § lika lydelse utom deri, att sista punkten “Skulle någon — — rubbas och ändras“ derifrån uteslöts; hvarefter i Regeringsformen den 21 Augusti 1772, § 18, blott den ytterligare förändring gjordes, att slutorden kommo att lyda: “intilldess Kongl. Maj:t och Ständerna nödigt finna någon ändring derutinnan samfällt att göra.“ Slutligen antogs vid stiftandet af Regeringsformen den 6 Juni 1809 den lydelse af ifrågavarande 80 §, som ännu är gällande och hvilken här nedan återfinnes.

Af Bondeståndet anmärktes sedermera, att den tillagda slutmeningen syntes böra utlemnas, helst den kunde anses lägga ett olämpligt band på antagandet af en ny rotering, som framdeles kunde finnas nödig och billig; hvarpå Konstitutions-Utskottet i memorial den 29 November 1809 svarade, att en sådan ny eller förbättrad rotering visserligen icke kunde förhindras då den enligt paragrafens lydelse tillkomme genom Konungs och Ständers

sammanstående beslut, men att denne paragraf emellertid lemnat en säkerhet emot alla i annan ordning vidtagande anstalter till en ny eller förökad rotering, *en säkerhet den respektive Riksstånden sannolikt ej ville förlora.*

Vidare erinrade Konstitutions-Utskottet i memorial den 27 April 1810, att frågan huruvida indelning och rotering borde ega rum eller ej onekligen vore ett allmänt mål, till hvars afgörande fordrades endast trenne Stånds pluralitet och Konungens sanktion, att frågan huruvida den borde förändras eller ökas vore ett beskattningsmål, som måste handteras efter Regeringsformens 69 §, och slutligen att frågan huru detta skulle verkställas vore en bevilningsfråga, hvars behandlings-sätt 71 § föreskrefve.

Af allt detta framgår, enligt Utskottets förmenande, ej mindre att ifrågavarande grundlagsstadganden ursprungligen åsyftat icke ett skydd för regeringsmakten emot egenmäktiga tilltag af Riksdagen, utan tvärtom en säkerhet för svenska folket emot försök från regeringsmaktens sida att egenmäktigt rubba indelningsverket eller införa ny eller tillökad rotering, än äfven att det allt hittills uteslutande ankommit på Riksdagen att, enligt 69 § Regeringsformen, afgöra de uppkommande anslagsfrågor, som med krigsväsendets ordnande eller vidare utbildande stått i sammanhang.

Dessa omständigheter har Utskottet ansett sig icke kunna lemna ur sigte vid pröfning af det nu föreliggande förslaget; och ehuru det väl må vara sannt, att genom 80 § Regeringsformen enligt dess nuvarande lydelse aflöningen för arméens manskap och befäl är till någon del stald under begge statsmakternes skydd och således icke kan till samma del af Riksdagen ensidigt förminsкас eller borttagas, så är å andra sidan lika visst, att härigenom icke för närvarande åstadkommes någon nämnvärd säkerhet för krigsmaktens bibehållande i dugligt skick, hvartill erfordras ofantligt mycket mera, än som af indelningsverket härflyter. De stora anslag, som årligen äskas och beviljas till fälttjänstöfningar, materiel, m. m. dylikt, äro härpå ett talande bevis.

Då nu så förhåller sig och då Riksdagen ännu icke, Utskottet veterligen, utan giltiga skäl vägrat sitt bifall till de särskilda anslag, som för upprätthållande af den nuvarande arméorganisationen varit behöfliga, samt någon fruktan ej heller skäligen bör kunna uppstå därför, att ett motsatt förfarande skall i framtiden med afseende å en möjligen blifvande ny härorganisation komma att äga rum, kan Utskottet för sin del icke finna den nu senast föreslagna grundlagsförändringen vara

“högst nödig att verkställa“, hvarföre Utskottet blott på denna grund anser sig kunna med fog afstyrka bifall till densamma.

Härtill kommer, att, genom ett bifall till Kongl. Maj:ts senaste förslag, skulle för all framtid från Riksdagens uteslutande beskattningsrätt undantagas samtliga anslag, hvilka i den ifrågasatta nya lagen komme att fastställas såsom oundgängliga för tillämpning af de nya grunderne för krigsmaktens ordnande. I väsentlig mån skulle sålunda en inskränkning kunna komma att ske i Riksdagens rätt att för hvarje särskild statsregleringsperiod pröfva statsverkets behof; och en dylik inskränkning vill Utskottet af principiela skäl icke förorda.

Men ehuru Utskottet således icke finner sig böra tillstyrka Riksdagen att antaga det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslag, är Utskottet likväl med Kongl. Maj:t ense derutinnan, att den lag, genom hvilken nya grunder möjligen komma att läggas för ordnandet af krigsmakten till lands och sjös, ej bör kunna utan af Konungen och Riksdagen samfält ändras, samt att bestämmelse derom bör i Grundlagen inflyta; och då det förslag, som af Kongl. Maj:t i sådant syftej vid förra riksdagen framlades, icke allenast lemnades utan anmärkning af Konstitutions-Utskottets flertal, utan jemväl bifölls af Andra Kamnaren enhälligt samt i Första Kamnaren förkastades af en majoritet med blott tre rösters öfvervigt, anser Utskottet de största utsigterna för den förevarande frågans lösning uppkomma genom antagandet af detta sistnämnda förslag; hvarföre Utskottet vördsamt hemställer:

1:o. att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga proposition (N:o 17) icke må af Riksdagen bifallas;

2:o. men att deremot följande, af Kongl. Maj:t vid förra riksdagen framlagda förslag till förändrad lydelse af 80 § Regeringsformen må antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 80.

(Nuvarande lydelse:)

Krigsmakten till häst och fot så väl som båtsmanshållet af rotering och indelning förblifver vid de med

(Föreslagen lydelse, i hvilken det ifrågasatta tillägget är med kursiv stil utmärkt:)

Krigsmakten till häst och fot så väl som båtsmanshållet af rotering och indelning förblifver vid de med

landet och städerna upprättade kontrakter och indelningsverk, hvilka till deras hufvudgrunder skola orubade vara intill dess Konungen och Riksdagen finna nödigt någon ändring deruti samfält att göra; kunnande ingen ny eller tillökad rotering utan genom Konungs och Riksdags sammanstående beslut tillkomma.

landet och städerna upprättade kontrakter och indelningsverk, hvilka till deras hufvudgrunder skola orubade vara intill dess Konungen och Riksdagen finna nödigt någon ändring deruti samfält att göra; kunnande ingen ny eller tillökad rotering utan genom Konungs och Riksdags sammanstående beslut tillkomma.

Varder genom särskild lag, med indelningsverkets upphäfcande, annan grund lagd för ordnandet af krigsmakten till lands och sjös, då må ej ändring i sådan lag göras utan af Konungen och Riksdagen samfält.

Stockholm den 26 Februari 1875.

Å Utskottets vägnar:

TH. MUNCK af ROSENSCHÖLD.

Reservationer:

af Herr *Munck af Rosenschöld* med förklarande, att han inom Utskottet förordat bifall till Kongl. Maj:ts proposition;

af Herr *Bergstedt*;

af Herr *von Ehrenheim*, med hvilken Herrar *Mannerskantz* och *Odelberg* instämt: "Emot Utskottets beslut att afstyrka Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition och i stället återupptaga det förslag, som innehölls i Kongl. Maj:ts till sista riksdagen i samma ämne aflåtua proposition, nödgas jag anmäla min reservation.

Båda förslagen hafva det gemensamt att icke afse något visst gifvet stadgande utan hela den lag, hvarigenom krigsmakten efter nya grunder kan komma att ordnas. Betydelsen af grundlagstillägget är således helt och hållet beroende af hvad, som införas i den nya lagen, och då denna lag, som väl icke kan gå ut på att minska den rätt Konungen nu har att förfoga om krigsmakten, icke, med undantag af

bestämmelser om utgifter, läser kunna innehålla något, som icke förut är af båda statsmakterna beroende, så blifver tillägget betydelselöst, om lagen icke stadgar något om de för den nya härordningen nödvändiga utgifter. Vore man ense derom, att hvarje lag, som skapar fortvarande institutioner, äfven grundlägger lagliga utgifter, som Riksdagen icke kan vägra, så skulle tillägget äfven i nämnda hänseende vara öfverflödigt, men då man inom riksdagen hvarken theoretiskt eller praktiskt tyckes vilja erkänna denna grundsats, så blifver den nya härordningen, om någon särskild bestämmelse i afseende på därför nödiga utgifter icke träffas, i sina viktigaste delar beroende af Riksdagen ensam, hvars majoritet af tillfälliga omständigheter någon gång kan förändras att nedsätta eller vägra anslag, som för lagens tillämpning äro oundgängliga. Efter min uppfattning kan den olikhet i meningar, som uppstått om vissa utgifters ställning i konstitutionelt afseende, icke lösas på bättre sätt, än att Riksdagen till ökad styrka för det hela begränsar sina anspråk på maktfullkomlighet i fråga om sådana statsutgifter, som afse uppehållet af fasta institutioner eller verkställandet af gifna lagar, och jag anser således den väg, som i den nu föreliggande propositionen är beträdd, vara den rätta, äfven utan afseende på den särskilda vikt, som må ligga derpå att Konungen för det närvarande genom 80 § Regeringsformen är tillförsäkrad vissa tillgångar för härens uppehållande.

Äfven med det af Konstitutions-Utskottet förordade tillägg till 80 § Regeringsformen låter sig förena att i den nya lagen om krigsmaktens ordnande införa bestämmelser om utgifter, och en sådan afslut tillkännagafs uttryckligen under öfverläggningarne om samma tillägg vid 1874 års riksdag af dåvarande Justitiestatsministern, men om syftet med båda förslagen är detsamma, så ligger ett gifvet företräde hos det förslag, som bestämdt uttalar detta syfte. Särskildt får bifall eller afslag en ökad betydelse, om emot det förslag, som klart och bestämdt uttrycker hvad dermed åsyftas, sättes ett annat, som just genom sin obestämdhet derifrån skiljer sig.

På grund af hvad jag sålunda anført, tillstyrker jag, att det i Kongl. Maj:ts proposition framställda förslag måtte antagas att hvila till grundlagsenlig behandling.“

af Herr *Rydin*: ”På sätt jag vid förra riksdagen i då afgifven reservation yttrade, anser jag obehöfligt att grundlag ändras för att de bestämmelser, som skola innefatta grunder, vilkor och sätt för förändradt ordnande af krigsmakten skola erhålla den fasthet och säkerhet, som beredes genom lag, stiftad af Konung och Riksdag gemensamt. Tillräckligt är att, då man stiftar härordningsla-

garne, man gifver dem titel af lag och vill man försäkra sig ytterligare om bibehållandet af den legislativa karakter, som åt dem gifves vid stiftandet, kan man likasom i Lagen för Rikens Ständers Bank införa ett särskildt stadgande, att lagen oförändradt gäller, till dess Konung och Riksdag gemensamt öfverenskomma om dess ändring. Denna Konungs och Riksdags rätt följer af den Regeringsformen genomgående grundsats, som af 1809 års Konstitutions-Utskott uttalades, att "makten att stifta, ändra, upphäffa och förklara lagar i deras egentliga bemärkelse tillhör, efter Utskottets förslag, likasom tillföre Rikens Ständer gemensamt med Konungen" hvadan alla statsmaktens till efterlefnad utfärdade bud, som ej Konungen eger enligt Regeringsformen § 89 allena utfärda eller som Riksdagen såsom fallet är med vissa reglementen och instruktioner fått sig uttryckligen uppdraget att allena bestämma, höra under Konungs och Riksdags gemensamma lagstiftning. På förevarande slag af lagar har denna grundsats i grundlagen fått sin tillämpning, i det att Regeringsformen § 73 stadgar att inga nya utskrifningar af manskap m. m. må utan Riksdagens fria vilja och samtycke påbjudas, uppbäras eller fördras; samt att Regeringsformen § 80, hvars innehåll eljest är hemtadt från 1720 och 1772 års Regeringsform, erhållit det tillägg att "ingen *ny* eller tillökad rotering, utan genom Konungs och Riksdags sammanstående beslut, kan tillkomma". Genom dessa bestämmelser är tydligen angifvet, att hvarje ny eller förändrad arméorganisation både kan och bör genom af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag fastställas. Tager man i betraktande de framlagda lagförslagens art och beskaffenhet, så visa sig samtliga kunna såsom lagar fastställas. Värnepligtslagen är så nära förbunden med de öfriga att från statsrättslig synpunkt hinder ej möter för deras hänförande till samma klass och böra således, om man så auser ändamålsenligt, kunna i lagstiftningsväg behandlas lika med beväringsslagen, som på detta sätt tillkommit och i afseende på hvilken fråga om ändring har behandlats såsom en lagfråga, hvilken Konung och Riksdag gemensamt afgöra. Skulle grundlagsändring behövas för att sådan lagstiftningsform skall kunna iakttagas vid ifrågavarande lagars stiftande, behöfde grundlag äfven ändras för denna forms användning på andra lagar, t. ex. för banklag, för den i Regeringsformen § 79 grundade myntbestämningsslagen, de i Regeringsformen §§ 75 och 77 förutsatta författningar om markegång eller nyttjanderätt till vissa kronans fastigheter, förordningar om vissa allmänna besvär, hvilka lagar, utan att de höra till den egentliga civillagen, stå under Konungs och Riksdags samfälda lagstiftning och vid ifrågakommande ändring så handlagts, utan att man satt i fråga någon grundlagsändring för att detta skulle kunna ske. De enda fall, då man infört ändring i grundlag för denna lagstiftningsforms tillämpning, hafva varit då från Konungens förvaltningsmakt öfverflyttats lagfrågor, vid hvilkas afgörande representationen

bör ega att deltaga såsom fallet är med naturalisations- och kommunallagarne. Men om ock således från statsrättslig synpunkt ej något hinder visar sig för Konung och representation att gifva lagarne om den nya härordningen den fasthet, som Kongl. Maj:t åsyftat med den föreslagna grundlagsändringen, så följer ej deraf, att lagarne måste fastställas såsom varaktiga lagar, hvilka skola gälla till dess Konung och Riksdag gemensamt deri göra ändring. Grundlagen lägger ej något hinder för att arméorganisationen kan antagas likasom i England och delvis i Belgien för ett år, eller till följd af dess förbindande med statsregleringen liksom i Tyskland oförändrad bestå blott för vissa år. Bör ej en grundlagsändring ega rum, som på förhand försäkrar en så vigtig institution som denna om erforderlig fasthet? Nekas kan ej, att detta vore önskvärdt. Exempel gifvas ock, att saknad af sådana garantier förhindrat genomförande af en organisation i åsyftad utsträckning. Hvad som emellertid ej heller kan bestridas är att hvarken den af Kongl. Maj:t nu föreslagna eller vid förra riksdagen framlagda grundlagsändringen erbjuder åsyftad garanti. Hos oss kan ej mer än enligt andra länders statsrätt åt ordet lag häfdas den betydelse att den endast afser sådana rättsbud, för hvilkas giltighet ej någon viss tid finnes bestämd. Ingentdera af de föreslagna grundlagsändringarne förpligtar att gifva den antagna lagen, hvori bestämmelserna om härordningen innehållas, giltighet för obestämd tid, der han antages genom lag på viss tid, för ett år eller flera. Den garanti, som sökes, måste således äfven med grundlagsändringens antagande vinnas genom Konungs och Riksdags öfverensstämmande beslut, då lagarne stiftas. Af den kraft, regeringen då utvecklar, och af det tillmötesgående, representationen då visar, komma härordningens fasthet och säkerhet att bero, vare sig att ändring sker i grundlagen eller icke.

Jemte det den föreslagna grundlagsändringen så i ena som i andra formen visar sig obehöflig och dessutom ej heller erbjuder dermed åsyftad garanti, äro båda förslagen af beskaffenhet att kunna menligt inverka på försvarsfrågans lösning i en önskvärd riktning. Den kritik, som Kongl. Maj:ts förslag undergick vid förra riksdagen, och de kommentarier till detsamma, som af då varande Justitiestatsministern erfordrades för att samla omkring sig en så stor minoritet som den, som erhöles i Första Kammaren, visar att den ifrågasatta grundlagsändringen saknar den tydlighet, som erfordras för att icke å tider, då formfrågor uppsökas för att undanskjuta vigtiga reformer, lydelsen af denna paragraf skall kunna väcka söndring. Onekligt är ock, att det af Kongl. Maj:t vid förra riksdagen framlagda förslag till grundlagsändring snarare kan åberopas *mot*, än *för* rättigheten att i en varaktig lag inrymma mera än de allmännaste bestämmelser. Allt hvad som rör tillämpning skulle enligt grundlagens bud hållas utom lagen och således kunna likasom i England och Belgien hänföras till ettåriga lagar. Denna

invändning är visserligen undanröjd genom Kongl. Maj:ts nu afgifna förslag, hvilket dock från en annan synpunkt kan föranleda konstitutionella tvister. De i afseende på de bestämmelser, som skola fastställas genom lag, begagnade ordalagen "grunder samt för deras tillämpning oundgängliga anslag" äro alltför sväfvande. Olika meningar uppstå lätteligen derom, huru långt i tillämpningen af grunderna Riksdagen skall kunna bindas i fråga om anslag. Andra länders statsrättshistoria visar exempel på till hvilka stridigheter fråga om hvilka anslag, som skola anses oundgängliga, kan leda, hvartill kommer att ordet anslag ej är riktigt valdt. Ett är grunden för ett anslag, hvilken kan innehållas i lag, oberoende af statsregleringen, ett annat är sjelfva anslaget, hvilket fastställande är och blir en statsregleringsfråga, som följer den för statsreglering gällande grundlagsnorm.

Sedan jag sålunda sökt visa, huruledes den fordran af garanti, som förslagen till grundlagsändring afsett, ej blifvit af något af dessa förslag tillfredsställd och att den åsyftade fastheten och säkerheten af en ny arméorganisation vinnes, om bindande bestämmelser införas i härordningslagarne vid dessas stiftande, återstår att upptaga till bemötande den åsigt, som anser att försvarsväsendets ordnande är af den vigt, att grundlagen bör innehålla bestämmelser om de grunder, på hvilka arméorganisationen skall hvila, och att, likasom grundlagen innehåller stadgande om indelningsverket, den jemväl kommer att innehålla något stadgande om den nya ordningen för försvaret. Undersöker man upphofvet till och betydelsen af den grundlagsbestämmelse, som innehålles i Regeringsformen § 80, hvilken har sin förebild redan i 1719 års Regeringsform, framstår tydligen, att densamma tillkommit dels till skydd mot reduktionens upphäfvande och säkerhet mot hvarje ekonomisk omhvälfning, som kunde beröfva allmogen de fördelar densamma vunnit af indelningsverket i jemförelse med forna tiders utskrifning, dels ock för att angifva det sätt, hvarpå knektekontrakten, dessa till sin natur egendomliga och ej under någon af de vanliga kategorierna hänförbara lagar — ett slags landskapslagar — skulle vid ifrågakommande behof kunna ändras. Något särskildt hägn gifver grundlagen ej denna institution, då Regeringsformen § 80 hufvudsakligen sysselsätter sig med frågan om sättet för dess ändrande. Men äfven om man anser, att den uppmärksamhet, som grundlagen egnar åt indelningsverket, efterföljes genom en grundlagsföreskrift vid fråga om den nya organisationen, så bör man väl i likhet med andra länders författningar, deribland Danmark och Norge, i grundlagen upptaga bestämmelse om den grund, på hvilken vår krigsförfattning komme att hvila, den allmänna värnpligtsgrundsatsen. Men att i grundlag införa en bestämmelse, som utan att angifva på hvilka grunder arméorganisationen skall hvila, blott innehåller en så sjelfklar sats och så intet garanterande bestämmelse, som den

att Konung och Riksdag ega genom lag fastställa dessa grunder, kan anses hvarken nödigt eller nyttigt, helst då ordalagen äro sådana att de, på sätt öfverläggningarne redan gifvit vid handen, i sig innesluta ett konstitutionellt tvistefrö“.

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 Febr. 1875, kl. 12 midd.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, angående väckt motion om ändring i 9 och 12 §§ Riksdags-ordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet hänvisad motion (N:o 149) har Herr *Benjaminsson* föreslagit förändringar i ofvannämnde två grundlagsparagrafer, i syfte att till ledamöter af Riksdagens Första Kammare skulle kunna väljas män, hvilka egde och minst tre år före valet egt fastighet till taxeringsvärde ej understigande *fyratiotusen kronor* eller ock till Staten skattade och under tid, som nyss är sagd, skattat för minst *tvåtusen kronors* årlig inkomst af kapital eller arbete, äfvensom att *ledamot af samma Kammare skulle åtnjuta enahanda arfvode, som tillkomme medlem af Andra Kammaren*; hvarjemte motionären i sitt förslag till förändrad lydelse af 12 § Riksdags-ordningen derifrån uteslutit stadgandet om rättighet för riksdagsman i Första Kammaren att befattningen sig afsäga.

De förändringar i Riksdags-ordningen, motionären sålunda föreslagit, kan Utskottet så mycket mindre förorda, som genom deras antagande den olika karakter, grundlagsstiftaren velat gifva åt de båda Kamrarne, skulle till stor del försvinna. Isynnerhet torde den nu gällande bestämmelsen om frånvaro af arfvode beteckna den fordran, lagstiftaren velat ställa på Första